

GRUND- OG NÆRHEDSNOTAT TIL FOLKETINGETS EUROPAUDVALG

7. april 2020

Rådets forordning om aktivering af nødhjælp under Rådets forordning (EU) 2016/369 af 15. marts 2016 og ændring af dets bestemmelser i relation til udbruddet af COVID-19

KOM (2020) 175

Nyt notat.

1. Resumé

Kommissionen har ved KOM (2020) 175 af 2. april 2020 fremsendt forslag til Rådets forordning om aktivering af nødhjælp under Rådets forordning (EU) 2016/369 af 15. marts 2016 og ændring af dets bestemmelser i relation til udbruddet af COVID-19. Nødhjælpsinstrumentet blev oprettet i 2016 i forbindelse med migrationskrisen og har hidtil været anvendt til håndtering af den store tilstrømning af migranter i Grækenland.

Kommissionen foreslår at aktivere instrumentet med henblik på at give EU en større værktøjskasse til håndtering af den aktuelle sundhedskrise. Anvendelse af instrumentet i forbindelse med COVID-19 indebærer en ændring af retsakten; dels for at aktivere nødhjælpsinstrumentet, dels for at ændre formålsbestemmelsen for at kunne anvende midler til COVID-19-relaterede tiltag.

Sagen forelægges Folketingets Europaudvalg til orientering.

2. Baggrund

Kommissionen har ved KOM (2020) 175 af 2. april 2020 fremsendt forslag til Rådets forordning om aktivering af nødhjælp under Rådets forordning (EU) 2016/369 af 15. marts 2016 og ændring af dets bestemmelser i relation til udbruddet af COVID-19. Forslaget er blevet præsenteret som en underliggende retsakt til Kommissionens forslag til ændringsbudget nr. 2 for EU's 2020 budget (KOM (2020) 170). Forslaget foreligger ikke i dansk sprogversion.

Nødhjælpsinstrumentet blev oprettet i 2016 i forbindelse med migrationskrisen og har hidtil været anvendt til håndtering af den store tilstrømning af migranter i Grækenland.

Kommissionen foreslår at aktivere instrumentet til ydelse af nødhjælp i Unionen med henblik på at give EU en større værktøjskasse til håndtering af den aktuelle sundhedskrise. Instrumentet vil give EU mulighed for at tage tiltag til at forhindre og begrænse alvorlige konse-

kvenser af COVID-19 i en eller flere medlemslande samt koordineret imødegå EU's behov under krisen.

Konkret ønsker kommissionen at kunne yde nødhjælp gennem:

- Større og hurtigere oplagring og koordineret distribution af essentielle ressourcer på tværs af EU.
- Håndtering af transportbehov for værnemidler; import fra internationale partnere såvel som transport på tværs af EU.
- Transport af patienter på tværs af grænser, hvor medlemslandene måtte have ledig kapacitet.
- Samarbejde på tværs af grænser med henblik på at lette presset på sundhedssystemer i de hårdest ramte regioner.
- Centraliseret indkøb og distribution af essentielle læge- og værnemidler.
- Forøgelse og omstilling af produktionskapaciteten for virksomheder i EU.
- Forøgelse af behandlingsfaciliteter og -ressourcer.
- Forøget udvikling og produktion af testmaterialer.

Forslaget indgår som en del af EU's tiltag til støtte for medlemslandene til håndtering af COVID-19. Forslaget skal komplementere andre tiltag, der tages i regi af EU's civilbeskyttelsesmekanisme/rescEU, "the Coronavirus Response Investment Initiative to deploy European Structural and Investment Funds" og andre af EU's mekanismer og instrumenter, der hver især bidrager til imødegåelse af den aktuelle sundhedskrise.

Forslaget er fremsat med hjemmel i TFEU artikel 122(1) med henblik på en koordineret indsats, der kan håndtere de alvorlige udfordringer.

3. Formål og indhold

Kommissionen finder, at sundhedssystemerne i de enkelte medlemslande er under et ekstremt pres, og at der derfor er behov for en fælles, koordineret og hastig indsats med henblik på effektivt at bekæmpe og begrænse COVID-19. Formålet med aktivering af instrumentet er at kunne yde nødhjælp, der komplementerer medlemslandene i at yde livreddende og lindrende hjælp samt opretholde menneskelig værdighed.

Anvendelse af instrumentet ifm. COVID-19 indebærer en ændring af retsakten for nødhjælpsinstrumentet; dels for at aktivere nødhjælpsinstrumentet, dels for at ændre formålsbestemmelsen for at kunne anvende midler til COVID-19-relaterede tiltag.

Kommissionen foreslår derfor at aktivere nødhjælp inden for Unionen i overensstemmelse med artikel 2 i Rådets forordning 2016/369 samt ændre nogle af dens bestemmelser med henblik på at håndtere de særlige behov under COVID-19-krisen.

Konkret foreslår Kommissionen:

- At nødhjælpen aktiveres fra 1. februar 2020 og for en periode på to år.
- At anvendelsesområdet, for så vidt angår handlinger og samarbejdspartnere, udvides.
- At forordningen finder anvendelse med tilbagevirkende kraft fra 1. februar 2020 for at sikre lige behandling af medlemslande.
- At perioden for at afslutte juridiske forpligtigelse forlænges med henblik på at sikre fleksibilitet i implementeringen af nødhjælp.

- At Kommissionen gives mulighed for at indkøbe nødhjælp til støtte for medlemslandene, herunder gennem fælles indkøb og centraliserede indkøb på vegne af medlemslande.

Tiltag kan gennemføres af Kommissionen eller af partnere udvalgt af Kommissionen, fx ikke-statslige organisationer (NGO'er), specialiserede myndigheder, nationale myndigheder og andre offentlige enheder, internationale organisationer samt andre organisationer og enheder med den nødvendige ekspertise, herunder private serviceudbydere, produktionsvirksomheder, forskere og forskningsinstitutioner.

Forslaget giver mulighed for, at følgende handlinger kan finansieres i tilfælde af pandemier af omfattende karakter:

- Midlertidig forøgelse af den sundhedsfaglige arbejdsstyrke, udveksling af sundhedsfaglige medarbejdere, behandling af udenlandske patienter og andre former for gensidig støtte.
- Indsættelse af midlertidige behandlingsfaciliteter og midlertidig udvidelse af eksisterende behandlingsfaciliteter med henblik på at afbøde pres og forøge den samlede kapacitet.
- Understøttelse af omfattende test af befolkninger.
- Oprettelse af midlertidige karantænefaciliteter samt andre nødvendige foranstaltninger ved EU's grænser.
- Udvikling, indkøb og produktion af lægemidler.
- Forøgelse og omstilling af produktionskapaciteten for lægemidler med henblik på at imødegå forsyningsmangel.
- Oplagring og bortskaffelse af lægemidler.
- Tiltag til understøttelse af godkendelse af lægemidler til anvendelse.
- Tiltag til udvikling af værktøjer med henblik på at følge udviklingen af pandemier samt effekten af tiltag imod samme.
- Organisering af ad hoc kliniske forsøg i overensstemmelse med EU standarder.
- Videnskabelig validering af lægemidler, herunder potentielle nye test-metoder.

Nødhjælp under aktiveringen finansieres via EU's almindelige budget samt via bidrag, der kan ydes af medlemslande eller andre offentlige eller private donorer.

Kommissionen lægger parallelt op til at afsætte 2,7 mia. euro i forpligtelser og ca. 1,4 mia. euro i betalinger til instrumentet i 2020 som led i ændringsbudget 2. Danmark finansierer knap 2 pct. af EU's udgifter, og mobiliseringen af midler til instrumentet forventes derfor isoleret set at medføre et dansk merbidrag på ca. 197 mio. kr. i 2020. Der henvises til samlenotat vedr. ændringsbudget nr. 2, der er forlagt Folketingets Europaudvalg i særskilt sag d. 3. april 2020.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentets udtalelser foreligger ikke.

5. Nærhedsprincippet

Det vurderes, at Kommissionens forslag er i overensstemmelse med nærhedsprincippet, at og at dets formål opnås mere effektivt på EU-niveau end af medlemslandene individuelt.

6. Gældende dansk ret

Forslaget har ikke i sig selv lovgivningsmæssige konsekvenser.

7. Konsekvenser

Forslaget kan få statsfinansielle konsekvenser, såfremt forslaget finansieres ved merbidrag frem for omprioritering. Finansiering forhandles som led i EU's ændringsbudget 2 for 2020.

Sagen forventes ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser, erhvervsøkonomiske konsekvenser eller konsekvenser for miljøet eller beskyttelsesniveauet.

Overordnet set vurderes instrumentet at kunne få positive konsekvenser for Danmark. Danmark vurderes at kunne modtage støtte via instrumentet på lige fod med øvrige medlemslande. Det bemærkes, at nogle mulige tiltag hovedsagligt vil være målrettet de hårdest ramte områder, mens andre tiltag vil kunne støtte medlemslandenes håndtering af COVID-19 mere generelt.

8. Høring

Sagen har ikke været i høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der forventes generel opbakning til forslaget, idet det ikke kan udelukkes, at enkelte medlemslande vil benytte situationen til at tale for yderligere hjælpepakker i relation til COVID-19.

10. Regeringens generelle holdning

Fra dansk side støttes aktiveringen af nødhjælpsinstrumentet af hensyn til solidaritet med de hårdest ramte lande samt for at reducere det mest markante udgiftspres, for så vidt angår COVID-19 i den kommende MFF. Merudgifter i 2020 skal således målrettes COVID-19-tiltag, være midlertidige og ikke foregribe MFF-forhandlingerne.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.